

Upozorňujeme, že výchozí [de](#) verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

Swipe to change

[němčina](#)

Vnitrostátní právní předpisy

Německo

Tato stránka poskytuje informace o právním systému v Německu.

Do jazyka, který máte právě nastavený, úřední překlad neexistuje.

Zde je k dispozici strojový překlad. Upozorňujeme, že má pouze orientační charakter. Provozovatel těchto stránek odmítá právní odpovědnost za kvalitu tohoto strojového překladu.

-----čeština-----bulharštinašpanělštinadánštinaestonštinařečtinaangličtinafrancouzštinachorvatštinaitalštinalotyština
litevštinamaďarštinamaltštinanizozemštinapolštinaportugalštinarumunštinaslovenštinaslovinštinafinštinašvédština

Spolková republika Německo je demokratický, spolkový a sociální ústavní stát. Společně se základními právy tvoří principy demokratického, spolkového a sociálního ústavního státu nedotknutelné jádro německé ústavy, jejíž dodržování zaručuje Spolkový ústavní soud.

Prameny práva

Základním zákonem (Grundgesetz) je německá ústava, která poskytuje rámec pro právní systém a hodnoty Spolkové republiky Německo. Základní zákon (Grundgesetz) stanoví:

základní práva jako nejvyšší hlavní zásady,

základní strukturu a hlavní strukturální principy státu a jeho nejvyšších orgánů,

zásady, podle nichž se provádějí volby do Spolkového sněmu (dolní komora německého spolkový parlamentu – Bundestag),

základ pro postavení a práva svobodně zvolených členů Spolkového sněmu,

organizaci a způsob provádění činnosti Spolkového sněmu.

Druhy právních nástrojů – popis

Hlavními prameny **psaného německého vnitrostátního práva** jsou ústava, zákony, vyhlášky a statuty. Dále existují **prameny nepsaného práva**, kam patří všeobecné zásady zakotvené v mezinárodním právu a zvykovém právu. Judikatura v podstatě není pramenem práva, i když v praxi hraje důležitou úlohu. Určitá rozhodnutí Spolkového ústavního soudu (Bundesverfassungsgericht) sama o sobě mají právní sílu zákona.

Německo je spolkovým státem sestávajícím z 16 spolkových zemí – Länder. Proto zde existují **spolkové zákony**, které platí na celém území Spolkové republiky Německo, a **zemské zákony**, jejichž platnost se vztahuje pouze na příslušnou spolkovou zemi. Každá spolková země má svou vlastní ústavu a v právním rámci stanoveném Základním zákonem také pravomoc přijímat zákony, vyhlášky a statuty.

Zákonodárné pravomoci Spolkové republiky Německo a spolkových zemí jsou podrobně upraveny Základním zákonem. Spolkové země mají zákonodárnou pravomoc, pokud tato pravomoc nebyla podle Základního zákona přenesena na spolkovou vládu. Klíčové zákonodárné pravomoci spolku jsou vymezeny v článcích 71 až 74 Základního zákona. Kromě toho jsou další zákonodárné pravomoci spolku vymezeny v různých bodech Základního zákona.

Výhradní zákonodárná pravomoc Spolkové republiky Německo

V oblastech podléhajících výhradní zákonodárné pravomoci spolku mají spolkové země pravomoc přijímat právní předpisy pouze v případech, kde je k tomu spolkový zákon výslovně zmocňuje (článek 71 Základního zákona).

Podle článku 73 Základního zákona má spolek výhradní zákonodárnou pravomoc (mimo jiné) v těchto oblastech: veškerá zahraniční politika, obrana (včetně ochrany civilního obyvatelstva), státní občanství, svoboda pohybu, cestovní pasy, registrace místa pobytu a průkazy totožnosti, přistěhovalectví, vycestování a vydávání stíhaných osob, měna a monetární politika, jednota celního a obchodního prostoru, letecká doprava, spolupráce mezi spolkem a spolkovými zeměmi v oblasti práce kriminální policie a zákon o zbraních a výbušninách.

Souběžné zákonodárné pravomoci

V oblastech podléhajících souběžné zákonodárné pravomoci mají spolkové země právo přijímat právní předpisy pouze za předpokladu a v rozsahu, v němž spolek neuplatňuje svoje zákonodárné pravomoci v téže oblasti (článek 72 Základního zákona). **Právní oblasti** podléhající souběžné zákonodárné pravomoci zahrnují občanské a trestní právo, právo týkající se silničního provozu, jakož i právo o sdružování, právo týkající se pobytu a usazování cizích státních příslušníků, hospodářské právo, pracovní právo a určité aspekty ochrany spotřebitele. S ohledem na některé oblasti uvedené v článku 74 Základního zákona spadající do oblasti souběžné zákonodárné moci má spolek právo přijímat právní předpisy pouze v takové míře, v níž nastolení srovnatelných životních podmínek na území celého spolku nebo potřeba zachování právní či ekonomické jednoty státu vyžadují v celostátním zájmu zákonnou úpravu na úrovni spolku.

Základní zákon také upravuje problematiku rozporů mezi spolkovými a zemskými zákony. Článek 31 Základního zákona stanoví základní pravidlo, že:

„Spolkový zákon má přednost před zemským zákonem“. Tato zásada platí bez ohledu na hierarchickou úroveň kolidujících právních norem, takže například spolková vyhláška bude mít vyšší platnost než ústava dané země.

Hierarchie právních norem

Základní zákon stojí v hierarchii vnitrostátních právních norem nejvýše. Je nadřazen všem ostatním pramenům vnitrostátního práva a jakožto ústava tvoří základ celého německého právního řádu. Každé právní ustanovení, které je v Německu přijato, musí být slučitelné se Základním zákonem po formální i věcné stránce. Za tímto účelem čl. 20 odst. 3 Základního zákona stanoví, že zákonodárná moc je vázána ústavním pořádkem, a moc výkonná a soudní právem a spravedlností. Nadto jsou zákonodárná, výkonná a soudní moc zejména vázány základními právy stanovenými v článcích 1 až 19 Základního zákona, jež jsou přímo použitelným právem (čl. 1 odst. 3). **Přednost Základního zákona** je pak konečně prosazována Spolkovým ústavním soudem. Pouze Spolkový ústavní soud může prohlásit akt parlamentu za neplatný v případě, že je tento akt protiústavní.

Čl. 79 odst. 2 stanoví, že Základní zákon může být **pozměněn** pouze dvoutřetinovou většinou hlasů členů Spolkového sněmu a dvoutřetinovou většinou hlasů ve Spolkové radě (Bundesrat – horní sněmovna německého parlamentu), prostřednictvím níž se země podílí na legislativním procesu a správě spolku

a dále na záležitostech týkajících se Evropské unie. Určité zásadní prvky Základního zákona – tj. rozdělení spolku na země, v zásadě jejich účast na legislativním procesu a zásady stanovené v článcích 1 a 20 – pak nesmí být měněny vůbec (čl. 79 odst. 3).

Obecná pravidla mezinárodního práva se svou právní silou řadí za Ústavu, avšak před zákony spolku a zemí. Tato obecná pravidla zahrnují mezinárodní obyčejové právo a obecné zásady mezinárodního práva, nikoli však mezinárodní smluvní právo. Základní zákon výslovně stanoví, že tato základní pravidla tvoří nedílnou součást spolkového práva, že mají přednost před spolkovými zákony a že přímo zakládají práva a povinnosti obyvatelům spolkového území (článek 25). Tato obecná pravidla mezinárodního práva s právními účinky na jednotlivce (tj. pravidla určená k ochraně jednotlivce) zahrnují zejména záruku vhodné formy právní ochrany cizinců nebo „zásadu speciality“, podle níž trestní řízení podléhá podmínkám povolení vydání stíhané osoby, které platí ve vydávajícím cizím státě.

Prosté zákony jsou podřízeny ústavě. Zákony přijímá Spolkový sněm společně se Spolkovou radou. Návrhy zákonů může ve **Spolkovém sněmu** předkládat spolková vláda, Spolková rada nebo poslanci Spolkového sněmu (poslanecký klub nebo nejméně 5 % poslanců Spolkového sněmu). Základní zákon stanoví případy, v nichž je pro konečné přijetí zákona Spolkovým sněmem nutný souhlas **Spolkové rady** (v současnosti je to podle statistik zveřejněných **Spolkovou radou** na jejich internetových stránkách asi 45 % veškerých zákonů). Pokud jde o další zákony přijímané Spolkovým sněmem, Spolková rada může pouze vznést námitku proti návrhu zákona přijatému Spolkovým sněmem, kterou může Spolkový sněm následně zamítnout. Pokud se názory Spolkového sněmu a Spolkové rady liší, může být svolán společný výbor pro konzultaci navrhovaných zákonů (takzvaný Mediační výbor), který je složen ze stejného počtu poslanců Spolkového sněmu a Spolkové rady (v současnosti jej tvoří 16 poslanců z každé komory). Úkolem Mediačního výboru je připravovat návrhy k dosažení jednoty, i když sám rozhodovat jménem Spolkového sněmu a Spolkové rady nemůže.

Vyhlášky jsou podřízeny zákonům a může je vydávat spolková vláda, spolkový ministr nebo zemské vlády. **Statuty** se řadí pod vyhlášky a může je vydávat samosprávný celek veřejného práva (např. obec).

Institucionální rámec

Zákonodárná moc

Zákonodárnou moc mají ve Spolkové republice Německo dvě komory parlamentu. Proto je nejdůležitějším zákonodárným orgánem Spolkový sněm. Ten rozhoduje o všech zákonech, které spadají do oblasti působnosti spolku v rámci legislativního procesu, který rovněž vyžaduje účast Spolkové rady. Spolková rada, spolková vláda a poslanci a poslanecké kluby Spolkového sněmu mají právo předkládat ve Spolkovém sněmu **návrhy** nových zákonů nebo pozměňovacích zákonů. Tyto návrhy se v parlamentu projednávají, vedou se o nich porady a hlasuje se o nich podle přesně stanoveného postupu. V rámci spolkového systému Německa vykonávají spolkové země značnou část pravomocí státu, a proto se **Spolková rada** také podílí na legislativním procesu. **Všechny zákony se předkládají Spolkové radě k hlasování** a ta dokonce může – v závislosti na charakteru navrhovaných právních předpisů – některé návrhy zamítnout.

Další informace naleznete na webových stránkách [Spolkového sněmu](#).

Legislativní proces

Přijímání právních předpisů

Většinu návrhů zákonů a bodů k projednání připravuje spolková vláda. Jakožto ústřední úroveň výkonné moci má nejvíce zkušeností s prováděním právních předpisů a bezprostřední znalost toho, kde jsou v praxi potřebná nová zákonná ustanovení.

Vedle spolkové vlády však mají právo **předkládat návrhy zákonů** také Spolková rada a poslanci německého Spolkového sněmu.

Podněty předkládané spolkovou vládou nebo Spolkovou radou

Pokud si spolková vláda přeje pozměnit nebo zavést zákon, spolkový kancléř musí příslušný návrh nejdříve postoupit **Spolkové radě**.

Spolková rada má pak zpravidla šest týdnů na to, aby k návrhu zákona odevzdala své připomínky, na něž pak vláda může odpovědět písemným vyjádřením. Spolkový kancléř poté návrh zákona opatřený připomínkami Spolkové rady předá Spolkovému sněmu. Jedinou výjimkou z tohoto postupu je návrh **rozpočtového zákona**, který se postoupí zároveň Spolkové radě a Spolkovému sněmu.

Podobný postup se použije, předkládá-li legislativní podnět Spolková rada. Poté, co většina členů Spolkové rady hlasovala pro přijetí návrhu zákona, se se návrh postoupí nejprve spolkové vládě, která k němu připojí své připomínky, zpravidla do šesti týdnů, a následně jej předá Spolkovému sněmu.

Podněty předkládané poslanci Spolkového sněmu

Návrhy zákonů mohou být také předkládány poslanci Spolkového sněmu, přičemž **musí mít podporu buď alespoň jednoho poslaneckého klubu, nebo minimálně 5 % poslanců Spolkového sněmu**.

Návrhy zákonů podané tímto způsobem nemusí být nejprve předloženy Spolkové radě. Z tohoto důvodu vláda někdy dojedná, aby byly **naléhavé návrhy zákonů** ve Spolkovém sněmu předkládány poslaneckými kluby.

Rozeslání bodů k projednání

Než může být návrh zákona projednán ve Spolkovém sněmu, musí být nejprve předán předsedovi Spolkového sněmu a poté zaevidován úřadem. Následně je jako vytištěný dokument nebo častěji v elektronické podobě rozeslán všem členům Spolkového sněmu a Spolkové rady a spolkovým ministerstvům.

Jakmile je návrh zákona zařazen na **program jednání plenární schůze**, končí první fáze jeho schvalování parlamentem: nyní může být **oficiálně předložen** k veřejnému projednání ve Spolkovém sněmu.

Trojí čtení na plenární schůzi

Návrhy zákonů jsou zpravidla na plenární schůzi Spolkového sněmu projednávány třikrát. Tato projednání se nazývají čtení.

Během prvního čtení se debatuje pouze o tom, zda návrh odsouhlasila Rada starších (zvláštní výkonný orgán Spolkového sněmu), nebo jde o požadavek některého poslaneckého klubu. Toto se většinou děje v případech, kdy legislativní projekty mají mimořádně kontroverzní charakter nebo jsou předmětem zvláštního zájmu veřejnosti.

Hlavním cílem prvního čtení je určit **jeden nebo několik výborů, které návrh zákona projednají** a připraví pro druhé čtení. To se provádí na základě doporučení Rady starších.

Je-li určeno několik výborů, jednomu z nich je svěřena celková odpovědnost za projednání daného bodu, přičemž také zodpovídá za přijetí návrhu zákona parlamentem. Ostatní výbory mají poradní funkci.

Legislativní činnost výborů

Konkrétní práce na právních předpisech probíhá ve stálých výborech, v nichž jsou zastoupeni členové všech poslaneckých klubů. Členové výborů se seznámí s materiálem a debatují o něm na svých jednáních. Mohou si také pozvat experty a zástupce zájmových skupin na veřejná slyšení.

Souběžně s prací probíhající ve výborech vytvoří poslanecké kluby **pracovní skupiny**, v nichž zkoumají otázky související s návrhem a formulují k nim vlastní stanoviska.

Není neobvyklé, když ve výborech dojde k překlenutí rozdílu mezi jednotlivými poslaneckými kluby. Úprava většiny návrhů zákonů je větší či menší měrou výsledkem spolupráce mezi vládními a opozičními poslaneckými kluby.

Po ukončení jednání výbor, který nese za návrh zákona celkovou zodpovědnost, **předloží na plenární schůzi zprávu o průběhu a závěrech jednání**. Rozhodnutí, které doporučí, se stane základem pro druhé čtení, které se nyní koná na plenární schůzi.

Rozprava v druhém čtení

Před druhým čtením všichni poslanci Spolkového sněmu obdrží výtisk zveřejněného **doporučení pro rozhodnutí**. Jsou tedy dobře připraveni na rozpravu. Poslanecké kluby před zahájením této rozpravy rovněž znovu koordinují svá stanoviska na interních jednáních, aby mohly při veřejném druhém čtení představit sjednocené stanovisko.

Po všeobecné rozpravě mohou být všechna ustanovení zahrnutá v návrhu zákona projednána jednotlivě. Zpravidla však plenární schůze přejde přímo k hlasování o návrhu zákona jako celku.

Každý člen Spolkového sněmu může předložit **pozměňovací návrhy**, o nichž se pak na plenární schůzi okamžitě jedná. Pokud plénum pozměňovací návrhy přijme, nová verze návrhu zákona musí být nejprve vytištěna a rozeslána. Tento postup je však možné se souhlasem dvou třetin přítomných poslanců zkrátit. Tím je umožněno okamžitě zahájit třetí čtení.

Hlasování v třetím čtení

Další rozprava se koná během třetího čtení pouze v případě, že o to požádá některý poslanecký klub nebo alespoň 5 % poslanců Spolkového sněmu. V této fázi již pozměňovací návrhy nemohou předkládat jednotliví poslanci, může tak učinit pouze jeden z poslaneckých klubů nebo 5 % poslanců Spolkového sněmu. Navíc je možné pozměňovací návrhy předkládat pouze ke změnám přijatým během druhého čtení.

Konečné hlasování se koná na konci třetího čtení. Když předseda Spolkového sněmu požádá o hlasy pro přijetí návrhu a proti jeho přijetí a zeptá se, kolik poslanců se zdrželo hlasování, poslanci odpovídají povstáním z křesel.

Jakmile návrh zákona v plenárním zasedání Spolkového sněmu získal potřebnou většinu, je předán Spolkové radě jako zákon.

Souhlas Spolkové rady

Prostřednictvím Spolkové rady se spolkové země podílí na tvorbě každého zákona. V tomto ohledu jsou práva účasti Spolkové rady na zákonodárném procesu přesně definována.

Pokud však se zákonem nevysloví souhlas, může žádat o svolání **Mediačního výboru**. Mediační výbor tvoří rovný počet členů Spolkového sněmu a Spolkové rady.

U některých návrhů zákonů je souhlas Spolkové rady povinným požadavkem. Jedná se například o zákony, které mají vliv na finanční prostředky a správní pravomoci spolkových zemí.

Pokud jde o návrhy zákonů, proti nimž Spolková rada může vznést námitku, Spolkový sněm může takový zákon uvést v platnost, i když o něm nebylo v Mediačním výboru dosaženo shody. K tomu je však nutné další hlasování, v němž Spolkový sněm zákon přijme absolutní většinou.

Vstup v platnost

Poté, co návrh zákona schválí Spolkový sněm a Spolková rada, musí projít celou řadou dalších fází, než může vstoupit v platnost.

Zákon, který byl přijat, je nejprve vytištěn a předložen **spolkovému kancléři** a příslušnému **spolkovému ministři**, kteří jej **spolupodepíší**.

Poté zákon obdrží k podpisu spolkový prezident. Přezkoumá, zda byl zákon přijat **v souladu s ústavou** a zda není zjevně v rozporu s ustanoveními Základního zákona. Po provedení této kontroly spolkový prezident zákon podepíše a nařídí, aby byl vydán ve **Spolkovém věstníku zákonů** (Bundesgesetzblatt).

Tímto okamžikem je zákon vyhlášen. Pokud by v zákonu nebylo uvedeno konkrétní datum vstupu v platnost, vstoupí v platnost čtrnáctý den poté po vydání Spolkového věstníku zákonů, v němž byl vytištěn.

Další informace naleznete na webových stránkách [Spolkového sněmu](#).

Databáze právních předpisů

Spolkové ministerstvo spravedlnosti a ochrany spotřebitele a Spolkový úřad pro spravedlnost poskytují zájemcům z řad občanů téměř všechny současné spolkové zákony bezplatně na internetu na webové stránce [Gesetze im Internet](#). Zákony a vyhlášky jsou k dispozici v jejich aktuální verzi. Jsou průběžně konsolidovány dokumentačním střediskem při Spolkovém úřadu pro spravedlnost.

Mnoho zásadních zákonů je také k dispozici na této stránce v **angličtině**. Na internetové stránce věnované jurisdikci [Rechtsprechung im Internet](#) jsou od roku 2010 bezplatně k dispozici vybraná rozhodnutí Spolkového ústavního soudu, Nejvyšších spolkových soudů a Spolkového patentového soudu.

Kromě toho spolková vláda pod vedením Spolkového ministerstva vnitra, stavebnictví a vlastí poskytuje bezplatnou komplexní databázi aktuálních správních předpisů, které vydávají nejvyšší spolkové úřady, na webových stránkách [Verwaltungsvorschriften im Internet](#).

Protože Německo je spolkovým státem, každá spolková země si samostatně upravuje zveřejňování svých vlastních zemských zákonů. Za tímto účelem si spolkové země zřídili vlastní internetové služby; odkazy na ně jsou uvedeny na stránce [Justizportal des Bundes und der Länder](#) (Portál soudních orgánů spolkových a zemských vlád).

Související odkazy

[Bundesgesetzblatt \(Spolkový věstník zákonů\)](#)

[Gesetze im Internet](#)

[Anglický překlad právních předpisů na stránkách Gesetze im Internet](#)

[Verwaltungsvorschriften im Internet](#)

[Portál soudních orgánů spolkových a zemských vlád](#)

[Spolkový sněm](#)

[Spolková rada](#)

[Německá spolková vláda](#)

[Dokumentations- und Informationssystem für Parlamentarische Vorgänge \(dokumentační a informační systém o činnosti parlamentu\)](#)

[Bundesanzeiger \(úřední věstník\)](#)

Poslední aktualizace: 10/12/2021

Originální verzi stránky (v jazyce příslušného členského státu) provozuje daný členský stát. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. Evropská komise vylučuje jakoukoli odpovědnost za jakékoli informace nebo údaje obsažené nebo uvedené v tomto dokumentu. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.